

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

Dobrogea la Congresul Agrarilor

Dintre toți marii proprietari din județul Constanța — numărul lor trebuie să treacă peste 500, după o veche socoteală a noastră — singur d-l Pariano, proprietarul frumoasei ferme de la Hasancea, găsește timp a se ocupa din când în când și de interesele generale ale județului, fapte pentru care i-am adus în diferite timpuri toate meritele noastre iaude.

Pe lângă diferite serieri și memorii tipărite, asupra păsurilor și desideratelor dobrogenilor, d-l Pariano, secondat și de alți prietini, a luat în două rânduri inițiativa formării unei societăți de agricultură în Dobrogea; dar lumea e atit de greu de mișcat pentru scopuri impersonale, că trebuie să te lipsești de la o vreme, ori câtă ardore ai fi desvoltat.

Și, Doamne, de câtă necesitate ar fi o asemenea societate pentru agricultura și economia rurală locală, în totul diferită de aceea de peste Dunăre!

Societatea Agrară a marilor proprietari din țară, înființată mai acum doi ani, a ținut în zilele de 14, 15 și 16 Decembrie primul său congres, la care a participat un număr foarte mare de proprietari din toată țara, între cari și d-nul C. Pariano, delegatul dobrogenilor.

Intre multe discursuri și conferințe ținute, în cele trei zile de congres, cari se publică în ziarul societății *Agrarul*, asupra cărora congresul a luat mai multe rezoluțiuni de supus guvernului și cor-

purilor legiuitoare, toate de interes mare pentru meseria noastră națională plugăria, d-l Pariano a citit importantul d-sale *Memoriu asupra Dobrogei*, spunând cu cea mai mare claritate și precisiune toate doleanțele și desideratele agriculturii și economiei naționale dobrogene, și arătând mijloacele de întrebuintat pentru a remedia starea agricolă destul de rea a acestei provincii.

În Memoriul citit, pe care l'a tipărit aci în Constanța și distribuit pretutindenea, după o introducere în materie, descriind Dobrogea cu produsele și împrejurările ei economice, cu istoricul împroprietărilor în care arată reaua aplicare a legii în deposedări ulterioare, d-nul Pariano vorbește despre *plantațiunile de păduri comunale*, rînduite a se face prin legea regulării proprietății rurale în Dobrogea din 1882, constatînd că nu s'a făcut nimic; despre *instrucțiune*, constatînd că copiii nu învață românește în școli.

D-l Pariano se întinde apoi la *creșterea vitelor*, tratînd acest subiect destul de pe larg și cu cea mai desăvîrșită competență; criticînd destul de aspru și ironizînd amar măsurile oficiale și instituțiile statului pentru ameliorarea rasei vitelor, a cailor de remonță mai cu seamă; care dacă ar fi bine și mai patriotic dirigiată, s'ar putea face toată bine în țară.

Memoriul tratează apoi despre *muncitorii agricoli*, dovedind că aceștia lipsesc cu desăvîrșire în Dobrogea, toată populația rurală avînd unde munci în loturile ce

posed, de cîte 50 pînă la 10 hectare cel puțin; iar primarul care ar afirma că se găsește în comună muncitori suficienți pentru agricultura mare ori mijlocie să fie obligat a'i da în lucru.

D-l Pariano vorbește apoi despre *comerciū*, arătînd greutățile mișcării în portul Constanța și lipsa de supraveghere polițienescă în stațiile de încărcare pe lungul Dunărei; după care trece la *drumurile de fier*, arătînd reaua așezare a stațiilor, tardivitatea sosirii vagonelor la locul de destinație, cerînd ca Dir. C. F. să răspundă de mărfuri după greutatea ce a primit spre transport; sfîrșește cu *drumurile*, constatînd mica lor întindere, cu toată enorma sumă de zile de prestație ce se cheltuesc anual (86330), pentru care județul plătește serviciul tehnic cu 87,000 lei anual, mai mult de cît un leu de fie-care zi de lucru.

D-l Pariano termină importanta d-sale lucrare cu următoarele reflexiuni:

Nu pot sfîrși însă fără să vă fac cunoscut să știți că dacă 260 mii de locuitori, dintre cari 180000 de plugari romîni, au păstrat pînă acum tăcerea asupra atîtor abuzuri cari s'au săvîrșit asupra lor, cauza este rigoarea legilor excepționale, cari nu ne permit nici un acces sau corespondență oficială cu autoritățile superioare din stat. Nepăsarea de pînă astăzi a proprietarilor de aci, a prejudiciat negreșit mult interesele lor; nouă însă, despotismul sterp ne-a distrus și moralul; d-vă puteți a-

păra pe o cale sau alta; noi, trebuie să ne supunem orbeste ca niște vite de povară! Isolindu-ne acolo de ori-ce fel de influență, crezusem că ajutați fiind și de interesele statului, vom putea lucra pe întrecute și în liniște la transformarea în bine a acelei provincii; dar în loc de aceasta, vedem că noi am fost transformați în niște simple unelte. Tote provinciile anexate în urma acesteia de către alte state, sunt deja de mult contopite, numai rominii din Dobrogea cer încă și astăzi după 25 de ani de răbdare și de așteptare, punerea lor în drepturile comune.

Iată acum desideratele formulate în congres în numele dobrogenilor, desiderate asupra cărora vom reveni, după cum avem de gând să revenim cât s'ar putea mai pe larg asupra plantațiilor, creșterii vitelor și cestiunei domeniile cu pădurile existente ale Dobrogei:

I

În primul loc se impune facerea unei anchete generale agricole, făcută de niște comisiuni în care proprietarii cultivatori din localitate să fie îndestul de reprezentați.

II

a) Toate parcelele de pământuri ce are astăzi statul presărate pretutindeni, să fie date locuitorilor dobrogeni cari nu au pământ.

b) Pământurile neproductive înfundate și cari nu ar conține carieri serioase, să se vîndă prin licitație preferindu-se vecinii la preț egal.

c) Românilor ce ar voi să se stabilească pe frontieră, osebit de 25 hectare de pământ, să li se mai avanseze câte o sumă îndestulătoare de bani, rambursabilă în rate mici anuale, cu care să-și poată înjgheba gospodăria.

d) Să se adaoge numărul de trupe pentru paza frontierei, clădindu-se și pichete îndestule și convenabile.

III

Ministerul de Domenii să procedeze la împădurirea imediată a tuturor terenurilor comunale destinate pentru aceasta, ori să restituie județului toate sumele încasate de dînsul din închirierea pe 25 de ani a acelor pământuri, pentru ca cu acești bani județul să efectueze, cât mai grabnic numitele plantațiuni comunale.

IV

Să se înființeze școli rominești și în satele unde astăzi sunt numai streine, și să se oblige aceștia ca pe copiii lor să-i trimită a învăța rominește la școală; iar interpreții oficiali după limba autorității să se desființeze, pentru că aceasta încurajază pe locuitori a se desinteresa să învețe limba română.

V

a) Primăriile tuturor orașelor din țară să nu mai întrebuințeze pentru serviciul comunal, de cît numai cai rominești.

b) Ministerul de război să revină a destina pentru arma cavaleriei, numai oamenii cei mai mici, pentru ca ast-fel să se poată remonta cel puțin în parte cai din țară.

c) Cheltuelile ce face astăzi statul cu creșterile de animale, să se întrebuințeze în recompense și subvențiuni la crescătorii privați.

d) Prin încurajări de tot felul să se obție ca fie-care sătean din Dobrogea să-și planteze cu lucernă câte două hectare de pământ.

e) Doi boi, o vacă de lapte, 10 oi, plugul și căruța ale săteanului plugar, să nu se poată urmări și vinde pentru nici un fel de datorie.

VI

a) Primarul care ar fi refuzat o cerere de introducere a muncitorilor străini, pe motiv că se află muncitori indigeni în localitate sau prin împrejurimi, să fie obligat să procure imediat acel număr de muncitori cerut, cu aceleași aptitudini și preț.

VII

a) Poliția oboarelor și a tuturor punctelor de încărcare după malul Dunărei, să fie în permanentă privighiată și aspru pedepsită atunci cînd ea nu ar îndeplini scopul însărcinării sale.

b) Incărcarea vaselor în portul Constanța, să se poată face nu numai din vagoane, dar și din căruțe, cel puțin pînă cînd portul își va complecta toate mijloacele necesarii și pînă cînd serviciul mișcării căilor ferate se va ameliora.

VIII

a) Administrațiunea căilor ferate să fie făcută răspunzătoare de cantitatea mărfii ce i s'a încredințat spre transportare.

b) Asemenea răspunzătoare să fie cînd fără nici un motiv serios întirzierea vagoanelor întrece cu mult termenul cunoscut pentru transportare.

c) Pe lângă reducerea tarifului asupra cerealelor, cerem ca plata unui transport de fin presat, să fie socotită după greutatea ce el cîntărește, iar nu după aceea fictivă a capacității vagonului.

IX

Prestația să se plătească de către toți în bani; iar facerea tuturilor șoselelor să se dea în antreprisă.

Marele congres, în rezoluțiunile ce a luat, a dat atențiune tuturor acestor cereri, recomandîndu-le guvernului împreună cu cele-lalte desiderate generale ale sale; cerînd în special abrogarea legilor excepționale, după cari noi Dobrogenii suntem guvernați și intrarea provinciei în dreptul comun.

P. G

DOUE SUCESE

Dacă lauda de sine e vătămătoare individului care și-o face, nu e mai puțin adevărat că și modestia prea mare strică, atât individului fiind-că că-l lipsește de satisfacția ce i se cuvine, cât și causei pe care o servește, pentru increderea ce trebuie să inspire, cînd cauza este de interes public, mai cu seamă.

Vechii abonați ai ziarului nostru știu cât ne-am luptat, încă de la 1892, ca apa să se aducă din imediata apropiere a orașului, scriînd după studiile căpitanului Mardare, autorul puțului american de la arestul militar, patru lungi articole în această cestiune și stăruind, mai tirziu din toate puterile să se facă sondajii la Anadolkiol, la Cișmea sau cel mult la grădinile de zarzavaturi ale comunei, lângă Palaz, pe unde toată lumea era de acord, ca și acuma, că se găsește apă bună și abundentă, pretutindenea.

Cu toate energicele noastre protestări și denunțări, contra a trei consilieri pe cari îi acuzam de interesați în cumpărarea locului de la Caragea-Dirmen, și cu toată opoziția în consiliu a sub-semna-

tului, membru în consiliu, locul a fost cumpărat cu 50,000 lei, din 10,000 cât proprietarul cerea la începutul tratativelor; iar pentru puțurile de captare și casa s'au mai cheltuit peste 100,000 lei, toți banii aruncați în vînt.

Apa va fi adusă de pe moșia comunei, de dincoace de lacul Anadolchioi, unde s'a construit acum 4 ani uzina ce alimentează cu apă serviciile drumului de fer, și unde sondajele ce s'au făcut de actualul inginer al comunei au dovedit apă bună berechet, mai rece cu 4 grade de-cît cea de la Caragea-Dirmen; fiind la o distanță numai de 1½ kilometri, în loc de 7½ cât e pînă la Caragea-Dirmen.

Abonații vechi ai acestui ziar mai știu cîtă crâncenă opoziție au făcut *iluminatului Croizat*, dat prin *bună învoială*, cu nouă luni înainte de expirarea vechiului contract, acum șapte ani, când scriitorul acestor rînduri, în calitate de consilier, a protestat telegrafic la minister, dar fără alt succes de-cît acela că comuna n'a putut fi legată de Croizat de-cît pe 5 ani, în loc de 15 cât admisesese consiliul.

Poate numai energicul nostru strigăt de alarmă, auzit și reproduș de mai multe ziare din București, se datorește faptul că comuna este stăpână astăzi pe destinele sale și pește contracta iluminatul, electric sau gazos, cu cine va voi, în afară de d-l Croizat, care propusese și consiliul admisesese clausa, că după cinci ani, schimbându-se sistemul de iluminat, Croizat să fie preferit la prețuri egale.

Am fi fost siliți să îndurăm 45 de ani viitori tot lumina pe care ne-o împărăștie astăzi felinarele lui Croizat, de nu poți ceti la un metru de radiament, necum la douăzeci de metri cum ne spunea primarul de pe atunci.

Dacă mai alăturăm pe lângă acestea faptul că tot-d'anna am susținut sistemul *concesiunilor* în locul *regiei*, pentru apă și iluminat, concesiile adoptate acum pentru ambele întreprinderi, grație lunoaselor argumente aduse în cauză

de distinsul nostru prefect și de d-l fost primar Pandele Terușanu, ambii ingineri de mare renume în țară, succesul nostru e întreit. Fie-ne permis a-l releva aci, drept răsbumare pentru toate persecuțiunile îndurate pe acea vreme de către directorul acestui ziar.

P. Grigorescu.

Informațiuni

D-l Ioan Gh. Panaitescu, licențiat în drept, este numit în funcțiunea de cap al poliției urbei Medgedia, județul Constanța, în locul vacant.

Instrucția în afacerea marelui es-crocherii de la ministerul de finance continuă cu energie, descoperind noi indicii de culpabilitate contra celor implicați în această fraudă.

Pe lângă cei depuși pînă acum, parchetul a arestat și pe d-l Bally, casierul casei de bancă Crisoveloni, asupra căruia sunt probe de complicitate.

Se așteaptă aducerea în țară a lui Dan J. Albahary, care a fost arestat la Nissa, de către autoritățile franceze.

Regele României a primit din partea Regelui Eduard VII al marelui Britanii și Irlandei, împărat al Indiilor, o scrisoare prin care îi notifică că Principesa de Galles, soția fiului său, Principele George de Galles, duce de Cornwall și York, a dat naștere unui principe.

Iată raportul prezentat Regelui de d-l Dimitrie Sturdza, ministru de războiu, cu ocazia semnării decretului prin care s'a prelungit pînă la 1 Noembrie 1903 prezentarea la corpurile a celor amnistiați:

Sire,

Prin înaltul decret No. 3047, Maiestatea Voastră a bine-voit a amnistia pe toți dezertorii și nesupușii pînă în data de 28 Noembrie 1902. Înalta favoare expiră la 31 Martie a. c.

Avînd în vedere raporturile uncr-dintre comandantii corpurilor de

armată din cari reese că mulți dintre dezertorii și nesupușii s'au stabilit în țări streine pentru a se sustrage rigorilor legii și pentru a-și câștiga existența au încheiat contracte cu termenul de expirare la finele anului agricol.

Pentru ca Clementa Maiestatei Voastre să-și dea efectul dorit, subsemnatul sunt de părere a se prelungi termenul prin care acești ră-tăciți să se poată întoarce în țară pînă la 1 Noembrie 1903 și dacă Maiestatea Voastră aprobă. O rog cu cel mai profund respect să bine-voiască a semna alăturatul proiect de decret.

D-l D. Mincu, actual medic veterinar al jud. Constanța, este transferat, ea măsură disciplinară, în postul de veterinar al județului Muscel, iar în locul d-sale este numit d-l medic veterinar Pompiliu Cartianu.

În noaptea de 24 spre 25 cor., soldatul fruntaș Sotir Ion, din regimentul Constanța No. 34, care era detașat la poligonul de tir, veni în tabăra regimentului ce este situată în margina satului Anadolchioi, spre a se încălzi.

Intrînd în corpul de gardă, găsi pe soldați dormind; el în dorința de a nu pierde timpul și a uita instrucția, luă o armă Md. 79 și începu a face diferite mișcări; voind a face încărcările, involuntar încărcă arma și luînd-o la ochi, a apăsat trăgaciul, de odată o detonătură trezi pe doi soldați, glonțul eșind din armă trecu prin talpa piciorului drept și străbătu inima soldatului Iancu Pene, cauzându-i moartea în mod instantaneu.

Sotir Ion, văzînd fapta făcută, lăsă arma și fugi; nu se știe dacă nenorocitul crimina! nu-și va curma singur viața, căci, după afirmările camarazilor săi, Sotir era un băiat deștept și nici odată n'ar fi putut comite un omor.

Nefericita victimă e originar din comuna Lipnița. Cu opt zile mai înainte fusese acasă la părinții săi, unde se căsătorise.

Atât Sotir Ion, criminalul fără voe, cât și nefericita victimă, erau contigenti 1901; ambii erau iubii de camarazii lor.

După întâmplarea nenorocitei împușcări, un soldat din garda taberei, veni la regiment unde anunță pe ofițerul de serviciu, care la rîndul său anunță pe d. căpitan Marin D. Ionescu, comisarul regal și împreună pleacă în tabără, unde se făcure primele cercetări.

Din ordinul d-lui comisar regal, cadavrul fu transportat la spitalul militar, unde i s'a făcut autopsia, după care a fost înmormîntat.

În ziua de 4 Aprilie 1902 a dispărut de la domiciliul său locuitorul Paraschiv Luca, fără a i se da de urmă; toate cercetările făcute au rămas infructuoase. Niște locuitori arînd, au găsit la locul numit „Cuibul berzei”, un fedeleș pentru sapă, niște haine și mai multe oase omenești. Aduse la primăria Almalău, mai mulți locuitori cum și rudele dispărutului au cunoscut că sunt ale locuitorului dispărut Paraschiv Luca.

Nu se știe însă dacă la mijloc e vre-o crimă sau sinucidere.

D-l subprefect al plășei Silistra Nouă, a început cercetările pentru a stabili adevărul.

În mai multe comune din județul Tulcea s'a ivit epizootia de febra aftoasă.

D. medic veterinar I. Călinescu a luat grabnice și energice măsuri pentru combaterea acestei boli care face adevărate ravagii printre vitele locuitorilor.

TELEGRAME

Turcii reparând fortificații despre hotarul Muntenegru

Viena, 26.—O telegramă din Constantinopol spune că sultanul a aprobat cheltuiala de 14.680 piaștri pentru repararea fortificațiilor de la hotarul turco-muntenegrean.

Agitațiile grecilor în Macedonia

Berlin, 26.—Ziarul „Muenchener Neuesten Nachrichten”, află din Salonic că există o agitație a grecilor din Macedonia de sud contra reformelor.

Circulă proclamațiuni în care se cere să se împartă Macedonia în două, cu doi guvernatori. Pentru Macedonia de sud, grecii voesc un

guvernator grec; alt-fel grecii preferă status-quo.

Se asigură că Anglia sprijină aceste aspirații ale grecilor.

Boala Regelui Angliei

Londra, 26.—Ziarul „Reynolds Newspaper” spune că regele Eduard a avut friguri tari, cu delir. Catarul bronchial persistă. Regele suferă încă foarte mult.

Ungurii condamnând pe un ziarist român

Budapesta, 26.—O telegramă din Cluj, (Transilvania) vestește că Mohan, redactor la „Tribuna”, a fost condamnat — pentru atacuri contra ungarilor — la 15 luni închisoare și la un-spre-zece mii de coroane amenda.

Un incident al Regelui Italiei

Roma, 26.—Pe când regele Victor Emanuel se întorcea în automobil de la exercițiile militare, un sergent de infanterie care plecase din serviciu de câte-va zile, se apropie de automobil și aruncă regelui un plic, exclamând:

— Majestate, cer justiție și ajutor. Carabinierii au înlăturat pe sergent.

Mulțimea, care la început crezuse că s'a comis un atentat, a făcut regelui demonstrațiuni de simpatie.

Moartea unui prietel rus

Berlin, 26.—Se anunță din Petersburg că a murit principele Nicolae de Mingaelta, fostul candidat rus la tronul Bulgariei după abdicarea prințului Battenberg.

CITIȚI

CITIȚI

CITIȚI

ICOANE ● ● ● ●

DIN VIAȚA

DE

● ● ● ● **PETRU VULCAN** ● ● ● ●

E cel mai vesel roman și unicul în acest fel scris pînă acum în limba română

● ● ● ● **2 LEI EXEMPLARUL** ● ● ● ●

A APĂRUT

DIN LARGUL LUMII

DE CUNOSCUTUL SCRITOR

RADU D. ROSETTI

Acest volum, apărut în editura tipografiei Frați Grigoriu din Constanța, tipărit pe hirtie velină și cu numeroase ilustrațiuni în text, cuprinde note din călătorie de prin orașele *Veneția, Verona, Milano, Turin, Geneva, Pisa, Roma, Napoli, Pompei, Florența, Constantinopol, Odessa și Bucovina.*

Se afla de vânzare la toate librăriile din țară cu **PREȚUL DE 2 LEI VOLUMUL**

ESACTITATE

PROMPTITUDINE

ACURATEȚE

EXECUTĂ:

Registre de moșii
Condiel
Diplome
Cecuri
Broșuri
Teze
Acțiuni
Afișe simple și
în culori
Cărți de vizită

ATELIER DE ARTE GRAFICE

și
LEGĂTORIE DE CĂRȚI

Tipografia AURORA

FRATI GRIGORIU

CONSTANȚA

STRADA TRAYAN, 26

Legătoria în costă:

Registre, Mape
Paspurturi
Poșturi
Port-vizite
Planșe
Încadrări
Carnete
Deposit de rame
diverse stiluri
etc. etc.

Mare Deposit de imprimate necesare comunelor

Atelierul fiind reînnoit cu cele mai moderne caractere de la *prima fonderie de litere Deberny & Co. din Paris* și cu mașinile cele mai perfecționate de la *renumita fabrică Augsburg*, este în plăcută pozițiune a executa tot felul de lucrări atingătoare de această branșă, cu cea mai mare *acuratețe, promptitudine și esactitate.*